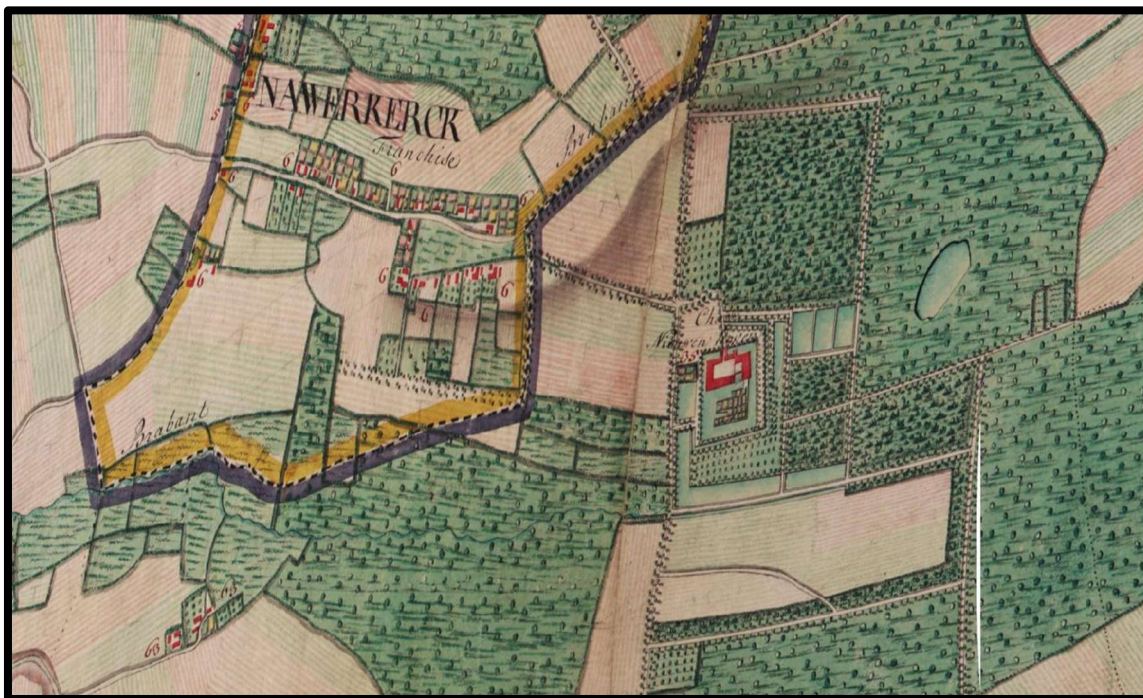

Archeologienota
Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
Nieuwerkerken – Nieuwenhoven fase 1

Programma van Maatregelen

Ons kenmerk :	ORTEC2202239
Auteurs :	Vanessa Bigonzi Alexander Doucet Ward Decramer
Datum verslag:	25 januari 2024
Projectcode Onroerend Erfgoed :	2022L217
Wettelijk depot :	D/2022/15.001/136

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de Ferrariskaart (ca. 1777; bron: AGIV)

Auteurs & autorisatie:

Vanessa Bigonzi (OE/ERK/Archeoloog/2021/00028)

Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)

Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023)

Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014)

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Wettelijk depot: D/2022/15.001/136

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen.....	4
1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1 Administratieve gegevens	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
3 Programma van maatregelen	8
Ondertekening.....	9

Deel 2: Programma van maatregelen

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode Onroerend Erfgoed	2022L217 (bureauonderzoek)
Erkend archeoloog	Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014) Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023) Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)
Locatie	Provincie: Limburg Gemeente: Nieuwerkerken Adres: Nieuwenhoven (Fig. 1.1)
Kadastrale gegevens	Sint-Truiden, afdeling 2, sectie B, percelen 215D, 213A, 294G & 296D
Bounding Box	Punt 1: X = 209616, Y = 171521 Punt 2: X = 209862, Y = 171866
Oppervlakte projectgebied (buiten een archeologische zone)	28 489 m ²
Einddatum bureauonderzoek	25 januari 2024
Relevante termen¹	Limburg; Zandleemstreek; vallei van de Kelsbeek; Vochtig Haspengouw; Steentijd; Romeinse Periode; Middeleeuwen; Nieuwe Tijd; Nieuwste Tijd.
Bebouwde zones:	Het projectgebied omvat twee vijvers en een verharde parkeerzone.

¹ <https://thesaurus.onroenderfgoed.be>

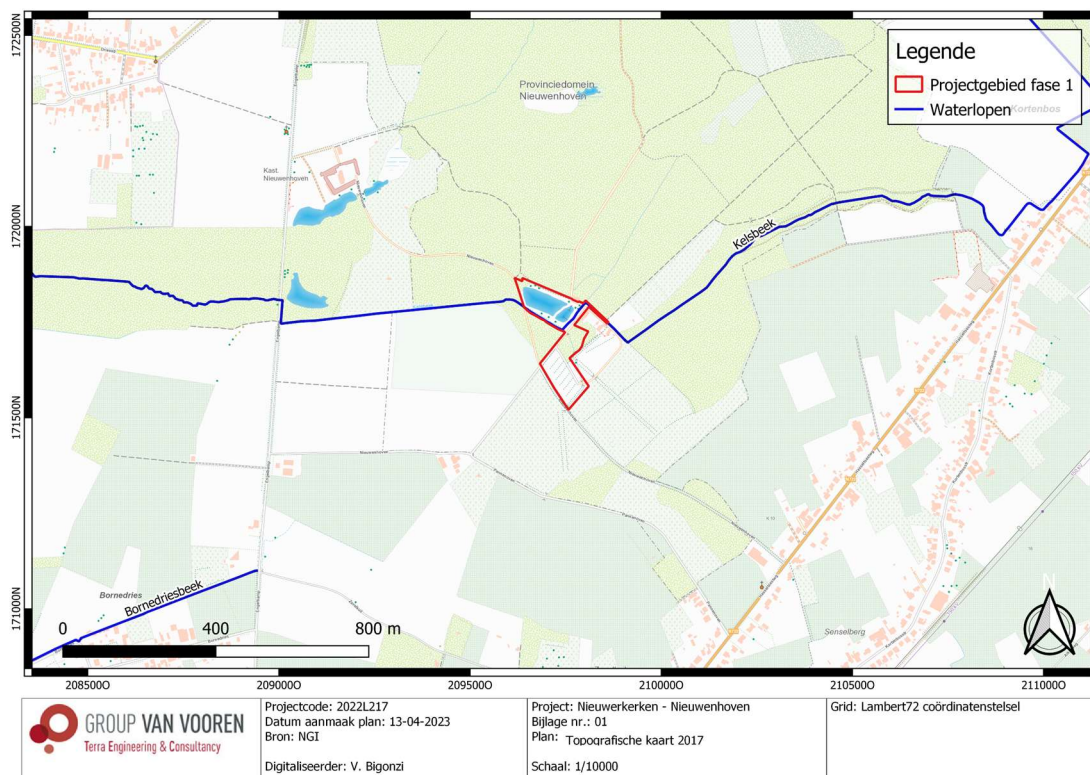

Fig. 2.1: Topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied (© NGI).

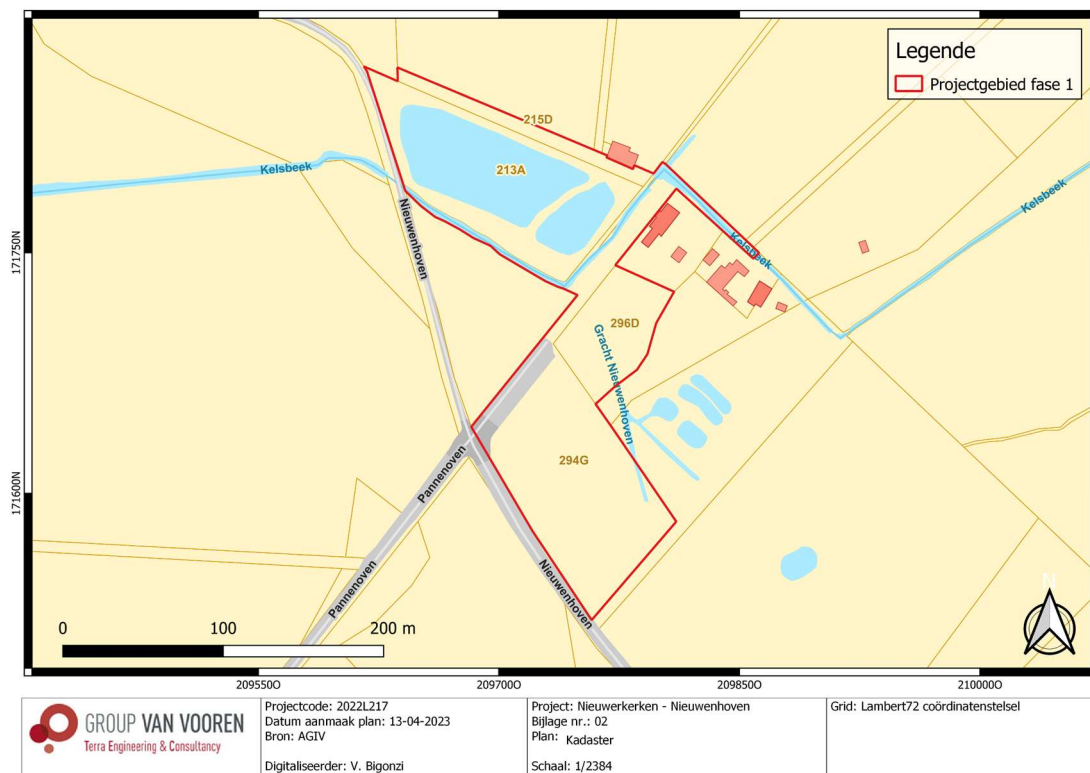

Fig. 2.2: Kadasterplan met situering van het projectgebied (© AGIV).

Fig. 2.3: Meest recente luchtfoto (2021) met situering van het projectgebied (© AGIV).

2 Gemotiveerd advies

Het projectgebied bevindt zich in het provinciedomein van Nieuwenhoven in de provincie Limburg. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 28 489 m² en omvat concreet twee vijvers in het noordelijke deel, een verharde parkeerzone in het zuidelijke deel met verschillende bomenrijen en een beboste zone in het centrale deel. Er werd in 2018 een bureauonderzoek (ID 6221) ter hoogte van het centrale deel opgesteld, die een vrijgave heeft geadviseerd, dit op basis van het feit dat de meest ingrijpende bodemingrepen beperkt en versnipperd over het onderzoeksterrein zullen plaatsvinden en dit hoofdzakelijk in een zone die mogelijk reeds ten gevolge van de aanleg van de onderliggende parking geroerd/opgehoogd werd. Het terrein dat het voorwerp van het bureauonderzoek is geweest, werd opgenomen als GGA-gebied met ID 125734.

Het terrein situeert zich in het traditionele landschap van het Vochtig Haspengouw en de archeoregio van de Zandleemstreek. Het landgoed Nieuwenhoven bevindt zich ten noorden van Sint-Truiden, in een golvend landschap met uitgestrekte bossen, tussen Engelbamp ten westen en de Hasseltsesteenweg ten zuidoosten. De Kelsbeek stroomt doorheen het projectgebied. Ruimtelijk is het projectgebied gelegen op de westelijke flank van het interfluvium tussen de Herk (ten oosten) en de Gete (ten westen). Het zacht glooiende reliëf wordt bepaald door beken die op de flank van dit interfluvium ontstaan. Dat is het geval van de Kelsbeek waarvan het brongebied zich bevindt op ca. 1 865 m ten noordoosten van het projectgebied. De aardkundige gegevens tonen aan dat het projectgebied zich in de zeer natte vallei van de Kelsbeek situeert, tussen twee heuvelruggen. Het terrein zelf bevindt zich op een hoogte van ca. 45 m TAW en wordt gekenmerkt met natte alluviale gronden met ondiepe grondwaterstanden. Binnen de contouren van het projectgebied zijn er hoogteverschillen op te merken. Terreinprofiel 1 (NW-ZO) en 2 (NO-ZW) tonen allemaal de stroomgeul van de Kelsbeek. Verder kan op basis van Terreinprofiel 2 afgeleid

worden dat het parkeerterrein werd aangelegd door het terrein op te hogen. Het gaat hierbij evenwel om een beperkte ophoging van ca. 40 cm ten opzichte van de oorspronkelijke topografie van het omliggend natte grasland.

Het projectgebied omvat voornamelijk matig natte tot natte zandlemige afzettingen met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. In de directe omgeving van het terrein karteert de bodemkaart Lba-gronden (droge zandleemgronden met textuur B-horizont) en Ahp-gronden (natte leemgronden zonder profielontwikkeling). Het terrein omvat heel waarschijnlijk te natte gronden voor menselijke aanwezigheid maar waarden uit de Steentijd kan niet uitgesloten worden.

De historische kaarten en luchtfoto's tonen dat hoewel het projectgebied deel uitmaakte van een 18de-eeuws kasteeldomein, de meest prominente landschapsveranderingen plaats vonden in de jaren 1980 met de aanleg van de vijvers in het noordelijke deel en de parkeerzone in het zuidelijke deel. Enige verandering is het verleggen en rechte trekken van de Kelsbeek in de 19de eeuw, maar dit heeft weinig archeologische relevantie, hetzij dat dit een versturende impact op het bodemarchief kan gekend hebben. De gronden worden altijd figuratief weergegeven als natte weide- tot moerassige gronden. De huidige landinrichting dateert uit het begin van de jaren 2000.

Er zijn een aantal CAI-locaties aanwezig in de omgeving van het projectgebied. Deze CAI-gegevens omvatten een hoeve uit de Volle Middeleeuwen (CAI 207347), munten uit de Midden-Romeinse Tijd en de Late Middeleeuwen (CAI 207411 en CAI 208880), een 17de-eeuwse bronzen bel (CAI 207995) en een lakzegelstempel uit de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd (CAI 207410). Het terrein omvat wel erfgoedobjecten, die landschappelijke elementen (ID 135427, ID 300064 en ID 135421), een landschappelijk geheel (ID 135348), bouwkundige elementen (ID 23016, ID 300717 en ID 300719) betreffen. Deze erfgoedelementen refereren naar het Kasteel van Nieuwenhoven, bijgebouwen zoals de vakwerkhoeve, de boswachterswoning en de vakwerkschuur, en het landschap in de directe omgeving (boslandschap, vijvers).

De verzamelde aardkundige, historische en archeologische gegevens leiden tot de vaststelling dat er eerder een laag archeologisch potentieel geldt ter hoogte van het projectgebied voor waarden uit de Steentijd en uit de Romeinse Tijd t.e.m. de Nieuwste Tijd. Het projectgebied is gelegen in de vallei van de Kelsbeek, tussen twee hoger gelegen heuvelruggen. Het terrein omvat waarschijnlijk te natte gronden voor menselijke aanwezigheid maar het aantreffen van waarden uit de Steentijd kan niet uitgesloten worden omwille van de ligging van het projectgebied in de overgangszone tussen de Kelsbeek en de heuvelruggen. De CAI-gegevens hebben bovendien aangetoond dat er potentieel aanwezig was voor waarden uit de Romeinse Tijd t.e.m. de Nieuwste Tijd. De situering binnen deze natte alluviale context vlakke maakt het potentieel op *in situ* bewaarde archeologische sites eerder beperkt. Goede bewaarde rurale contexten zijn eerder buiten deze Holocene alluviale vlakke te verwachten, op de hoger en droger gelegen zandleemgronden. Het aanwezigheidspotentieel is eerder laag en bovendien zijn de conservatiefactoren zeer ongunstig. Uit de historische kaarten blijkt immers dat er zowel in de 19de eeuw (verleggen en rechte trekken van Kelsbeek) als 20ste eeuw (aanleg tot huidig provinciaal domein) heel wat omgevingsaanleg werkzaamheden hebben plaats gevonden die een destructieve impact op het bodemarchief zullen gehad hebben. Dit allemaal samen leidt ertoe dat, afgezien van het hypothetisch aanwezigheidspotentieel in de ruimere omgeving, een lage archeologische verwachting wordt opgesteld voor waarden uit de Steentijd t.e.m. Nieuwste Tijd. Het wetenschappelijk potentieel van de locatie is hierdoor eerder laag.

Dit potentieel moet daarentegen genuanceerd worden en geconfronteerd worden met de geplande werken. Deze worden in twee fases voorzien. Over het algemeen zullen de bodemingrepen tot een minimum beperkt worden vermits de werken plaatsvinden in een provinciaaldomein. Deze archeologienota behelst enkel de eerste fase dat onderwerp is van de huidige omgevingsvergunningsaanvraag. De werken omvatten zowel de herprofilering van de bestaande twee vijvers tot één grote vijver met aanleg van natuurlijke oevers, de bouw van het bezoekerscentrum op schroefpalen als de verplaatsing van de beek, de heraanleg van de paden en de vervanging van de brugconstructie (noordelijk deel). Ter hoogte van de parkeerzone (zuidelijk deel) wordt er een nieuwe inrit voorzien. Ter hoogte van de beboste zone (centraal deel) wordt er een beperkt deel ontbost en er wordt een hoogspanningscabine aangelegd. Zoals gezien is het centrale deel grotendeels opgenomen in een GGA (ID 125734). De herprofilering van de bestaande twee vijvers tot één grote vijver, de heraanleg van de paden en de nieuwe brugconstructie blijven beperkt tot de al bestaande verstoringen. De aanleg van een nieuwe inrit aan de parkeerzone (zuidelijk deel) en de aanleg van een hoogspanningscabine (centraal deel) brengen respectievelijk een verstoring van lokaal 40 cm-mv en 80 cm-mv teweeg en betreffen een totale oppervlakte van ca. 192 m². De geplande werken hebben bijgevolg een zeer beperkte impact op het bodemarchief. Bovendien heeft het zuidelijke deel van het terrein heel waarschijnlijk een ophoging gekend. Het is daardoor kostenbaat gezien niet wenselijk om een archeologisch onderzoek uit te voeren op een dergelijk beperkte zone. Hier wordt bijgevolg geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Op basis van deze gegevens wordt geconcludeerd dat de geplande ontwikkeling geen of slechts een zeer beperkte bedreiging vormt op eventuele aanwezige archeologische waarden, waardoor het kostenbaat niet noodzakelijk wordt geacht een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Er is weinig kans op kennis- en datawinst. Dit bureauonderzoek leverde zodoende voldoende informatie om een correcte en adequate inschatting te maken van de impact van de geplande werken op het archeologische bodemarchief. Aangezien de werken geen bedreiging vormen, wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd zonder dat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem zou moeten plaats vinden.

Het terrein kan vrijgegeven worden zonder vervolgonderzoek of zonder bijkomende maatregelen ter bescherming van (afwezige) relevante erfgoed.

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#).

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

3 Programma van maatregelen

Vermits een archeologische opgraving niet noodzakelijk is voor het betreffende terrein, dient er geen programma van maatregelen opgesteld te worden.

Ondertekening

TEC nv staat voor een kwaliteitsvolle aflevering van haar resultaten en onderzoeken, onder de voorwaarden zoals overeengekomen met de opdrachtgever. Aangezien TEC nv de informatie, aangeleverd door de opdrachtgever of derden, niet onafhankelijk kan verifiëren dragen deze informatie-leveranciers de verantwoordelijkheid voor de accuraatheid en de volledigheid van hun informatie.

Dit verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit verslag mag niet vertaald worden, behalve door of in opdracht van Terra Engineering & Consultancy nv.

Voor verdere inlichtingen over voorliggend rapport kunt u contact opnemen met ons kantoor.

Sint-Truiden, 10 mei 2023.

Hoedanigheid	Naam	Handtekening
Auteur + Erkend archeoloog	Alexander Doucet	#SIGN_ADO
Nagelezen en goedgekeurd door + Erkend archeoloog	Ward Decramer	#SIGN_WDC
Teamleader Sint-Truiden	Maarten Dingenen	#SIGN_MDI
Naam van de operationeel verantwoordelijke TEC nv	Stijn Minne	#SIGN_SMI
Naam van de persoon die TEC nv rechtsgeldig kan vertegenwoordigen tegenover derden	Kristof Van Vooren vv LRJ Van Vooren Gedelegeerd Bestuurder	#SIGN_KVV